

Издаје два пута
— у мјесцу —

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

I. 1455—05.

У име Његова Величанства краља!

Краљ, судбени сто у Загребу закључио је на предлог кр-
државног одвјетништва у Загребу, да тископис отискан у по-
временом часопису „Српско Коло“ ванредно издање од 4. сту-
дена 1905. број 21., и то: Из чланка: „Браћо Срби...“ а) од
ријечи „пребројте се“ до „у Турској“ (страна 1., ступац 1, задња
23 ретка); б) од ријечи „Он се за народ“ до „буде боље“ (стр.
1. ступац, 2 алинеја 5); в) од ријечи „Ако хоћете“ до „бити
људи“ (стр. 1. ступац 2, алинеја 8); г) од ријечи „коме је загре-
бачка“ до „једите гулаш“ (стр. 1. ступац 2, алинеја 9, редак 7 до
15); твори учин преступка §. 302 кз.

Стога се изриче забрана даљег распечавања реченог тиско-
писа, запљена се потврђује, заплијењени примјерци имаду се
уништити, а пресуда ова имаде се прогласити на челу првог бу-
дућег броја часописа „Српско Коло“.

Разлози.

Читавим смјером и садржајем поменутог тискописа настоји
се (раздражити) завести становнике државне једне проти дру-
гима на раздоре непријатељске што твори учин преступка
§. 302 кз.

Осуда оснива се на §§. 6, 8. и 12. т п. и §§. 32., 33. и 34. т. з.

Кр. судбени сто

У Загребу, дне 7. студеноса 1905.

Гај.

Народна побједа у Русији.

Ко не зна од нас за Русију и народ ру-
ски. Нема тога човјека међу нама, који није
чуо за силну Русију и моћног цара руског.

А јест Русија велика држава: шести дио
цијелога копна земаљског отпада на саму Ру-
сију, а живи у њој на сто четрдесет милијуна
душа, а од тога близу сто милијуна Руса.

А у тој силној, непрегледној држави го-
сподари један човјек, цар, по својој вољи и
ћефу. У управи те силне државе нико нема да
одлучује, ни народ, ни сабор, већ само он, цар.

Али један човјек није кадар ни опћином
управљати без помоћника, то је сваком познато,
а камо ли ће оноликом државом, као што је
Русија. Он мора себи помоћнике поставити
широм простране царевине. Ти су помоћници
управни чиновници, којих у Русији има на
хиљаде и хиљаде.

Већина људи злу нагиње, и школованих
и нешколованих. А школован човјек, који злу

нагиње, кадар је више зла починити, него чо-
вјек нешколован, јер куд злу нагиње, туд и
науку своју употреби, да зло још вјештије
почини.

Па је ли чудо, ако су и руски чиновници
људи као и други, ако већином имају мана.

Није чудо, али зато се треба постарати,
да им се запријечи зло чинити. Те људе треба
надзиравати, треба их обуздавати, пазити на
њихова дјела.

Па реците ми, је ли то кадар један човјек
у држави, која је на тридесет пута пространија
од наше државе Аустро-Угарске? То није кадар
један човјек, па да се распане, да ништа не ради,
већ да само путује по држави.

А кад ти људи опазе, да их нико строго
не надзире, да нико не води рачуна о раду
њихову, шта ће све порадити, ако су људи рђави
и злу склони!

А цар? Он ће морати слушати, кад сам
није кадар све чути и видјети, оно, што му о
тим његовим помоћницима рекну најстарији међу
њима, они што му уз кољено сједе. А ријетко
се догађа, да ће му и они праву истину рећи,
јер врана врани очи не вади, а и не могу ни
они у том пространству све видјети.

Тако видите између силних милијуна на-
рода и цара стоје хиљаде чиновника, на чије
очи цар гледа и на чије уши цар слуша. А
разумије се, да ће они намјестити цару очи и
уши, да чује и види, како је њима корисно.
Исто тако је јасно, да ће они уклонити све,
што би им сметало у том послу, из чега би
цар колико толико могао видјети, како је у
истини у држави.

Не ће они дати милијунима народа ни право
слободног састајања, ни слободу говора на са-
станцима, ни слободу новинама, да пишу о свему,
а камо ли сабор.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послѣ, да га читате.

На састанцима би се могао народ потужити ради зала, која га тиште, у новинама би се могло писати о злодјелима чиновничким и о невољи народној, а у правом сабору би цар на властите уши од посланика чуо, како народ живи и шта се у држави ради.

Зато су они плашили цара, да би у држави настала буна, да би му власт отели, да би га и са пријестола скинули, кад би он народу дао та права. А цар је њих слушао, јер шта он један може знати, како је збиља у тој пространој држави и би ли то доиста било. Јер народ се често буну против зла чиновничког, а они су цару говорили: „Против тебе се народ буну. Шта би текар било, да му се сасвим узде пуне“.

Тако су они могли радити што су хтјели, они су управо имали власт у руци, а не цар. Цар је био фирма, под којом су они тјерали свој занат. Чиновници су народ гулили, мито примали. Службе нијесу тачно вршили, новац државни траћили и проневјеравали, сваког који се успротиви гањали, бацали у тамнице и прогонили у ледену Сибирију. То се зло увукло и у војску: немар, нерад, превара, проневјера, улизивање, удварање. Нијесу сви били такви већ велика већина, а они, који су међу њима били поштени и сами су страдавали. Само ко се знао боље удварати дошао је на високо мјесто, па макар у глави имао гњилу сламу.

Тако се само могло догодити, да Јапан потуче велику Русију; и ако је Русији било тешко ратовати на онолику даљину, она не би била побјеђена, да у управи државној није било оне покварености и трулежа.

Народ је дуго и дуго кадар зло трпјети. Али кад зло преврши сваку мјеру, нестаје стрпљења, сви обручи пуцају, народ се лаћа свега, да из зла исплива читаве коже, јер народ је од свега пречи. Све може пропасти: владар, држава, народ остаје. Али народ мора бити непокварен, мора имати вјере у себе, у своју снагу, и људе који га воде, мора имати срца и храбрости, мора ставити на коцку много штошта, ако хоће да из зла сигурно исплива.

Тако је трпио и руски народ, док није видио, како су чиновници и влада поред свију зала још Русију и осрамотили, пустивши да је потуче презрени Јапан.

Кад је дошло до грла, кад се злу придружила и срамота диже се народ као цин. Мили-

јуни повикаше громогласно: Доста је било робовања и патње. Дајте нам слободу, дајте да се као људи смијемо састати, договарати о потребама народним, дајте да смијемо написати што мислимо, дајте да и народ, који држи државу на својим измученим леђима рекне коју ријеч о управи са државом, то јест са собом, дајте сабор, дајте сваком право гласа, дајте, јер ми нијесмо дјеча, којима треба татора, већ народ, зрио и дорастао.

По свима градовима и силним другим мјестима стадоше се хиљаде и хиљаде душа купити у рпе, пролазити улицама, викати против владе и тражити своја права. Власти стадоше слати на народ војску. Војска је пуцала, стотине су гинуле, хиљаде биле рањаване, али се народ није дао застрашити. Негдје се и он бранио од своје војске: бомбама, револверима, камењем, батинама, али се нигдје није смирио. Немири се ширили све већма. Најзад на пет стотина хиљада железничких чиновника и радника оставише своју службу, стотине и стотине хиљада радника оставише своје фабрике, многи апотекари затворише апотеке, адвокати канцеларије, а лијечници престаше лијечити, листоноше и поштански и брзојавни чиновници у многим мјестима оставише свој посао, а сви рекоше, да ће то дотле трајати, док се народу не да слобода. Чак и многи поштени официри пристадоше уз народ, а војници на многим мјестима не хтједоше у народ пуцати. Све се сложило против владе, управе и управних чиновника. Догод је војска била вјерна, влада није попуштала, али кад се почеше бунити и неки официри и војници, влада се препаде, управно чиновништво положи оружје и пристаде, да цар ладе све што је народ тражио.

И тако цар Никола други издаде проглас на народ, у ком даје народу и сабор и слободу састајања, збора, говора, штампе и доста осталог што је народ тражио. Послије много и много мука народ је извојевао, што је тражио. Али народ је метнуо у торбу чак и главу своју, а није пазио хоће ли га чиновник оглобити, што му дијете не иде редовно у школу, или ће му прије реда послати егзекутора (оврховодитеља) или га затворити, што мисли да није добро рпе пијеска на цести насуо. А с народом се сложила и поштена господа, и она метнула главе у

торбу и срећу својих породица, своје службе и положаје ставила на коцку.

Јер знајте, кад дођу важни часови, у којима се ради о срећи и добру народном, онда ваља све заборавити и све метнути на жртву осим те среће и добра народног. И кад се народ на то одлучи, знајте да може све добити и постићи, јер ко је кадар да се одупре цијелом народу. Чувени српски пјесник, владика црногорски, Петар Петровић Његуш, вели у једној пјесми:

Без муке се пјесма не испоја,
Без муке се сабља не сакова,
На муци се познају јунаци.

Стога кличемо: Живио руски народ, који се држао ових ријечи, радећи по њима и дао му Бог сваку срећу у слободној, народској Русији!

А.

Крвопролића у Аустрији.

Скупа је сваком своја глава, али је скупља онима који имају већа права у држави, него онима који немају права као други. Дође час кад је човјеку лакше једанпут мријети, него умирати лагано цијела вијека у патњи, а особито онда, ако зна да ће својом главом барем својим синовима и унуцима прибавити права, којих се он није наживао.

Највеће је право у држави, право гласа. Кад сваки одрастао човјек у народу има то право, онда је народ сигуран, да ће се у држави управљати по народној вољи, да ће се у свему на народ обзирати, јер онда народ има у шаци својој оне, који управљају и може их стјерати с власти, ако не раде о добру народном. Сила и мито може завести стотину двије људи, да гласају по вољи владиној, али не може хиљада и хиљада. Ето зашто је важно опће право гласа.

Зато су се народи свуда борили дуго и тешко за то право, док га не добише, а негдје га још немају као ни код нас. Читате колико крви Руси пролише, док не извојеваше то право, јер им га је цар обећао.

Ни у Аустрији нема народ тога права. Ни тамо стотине хиљада људи немају право гласа за сабор, и ако све терете подносе, а у сабору се о њиховој кожи ради.

Кад у Аустрији чуше како Руси извојеваше од владе многа права, поче и тамошњи народ тражити право над правима: опће право гласа за саборске изборе. По читавој земљи држе се скупштине, у којима народ тражи то право.

У градовима, гдје има силесија фабричких радника, почеше се по сокацима купити десетине хиљада радника, па идући под барјацима стадоше клицати и викати, да им се да право гласа. Најприје се почело у Бечу. На педесет хиљада радника ишло је градом и

тражило опће право гласа. Властима то не би мило, те послаше на раднике полицију, која се сукоби с народом, те дође до страшног крвопролића: на двије стотине душа би рањено.

Иза тога заредаше се радници дизати и по другим градовима: по Златном Прагу, Брну, Линцу, Грацу Трсту, Кракову, Лавову и осталим.

Ни у Златном Прагу не би народ сретнији. И ту се проли крв: што мртвих што рањених било је опет на двије стотине душа. Исто тако проли се народна крв и у Кракову у Галицији, али у мањој мјери. У осталим градовима пролазе народне скупштине без крви.

Али народна крв не би проливена узалуд. Влада се препала немира, те је обећала, да ће испунити народну вољу, само позива народ да се смири.

Жао нам је невинне крви јадног народа, али барем кад из ње ниче сјеме народу корисно. Народ ће у Аустрији дакле ускоро добити то право. Камо среће да га и наш народ што скорије добије.

Српска повјест.

23.

Први устанак у Србији од 1804—1813 год.

1. Буна на дахије.

1788. године завојшти аустријски цар Јосип у договору са руском царицом Катарином на Турску. Као и увијек прије аустријска војска удари са главном силом на Турке у Србији. Српски народ се листом дигне против Турака и пристане уз аустријску војску. Међу српским устаницима био је најчувенији кнез Алекса Ненадовић.

Ово се ратовање отегло доста дуго, па кад умрије цар Јосип, помири се цар Леополд његов насљедник с Турском. Србија опет остаде под Турцима, а Турци обећаше, да неће никог прогонити, што је био пристао уз аустријску војску и да ће из Србије протјерати јаничаре, који су Србима правили највеће зулуме.

Србима је било криво, што их је Аустрија и опет преварила, па је Алекса Ненадовић, кад су му нудили да остане у аустријској војсци као официр рекао:

„Ваш цар оставља мене и цео народ српски, као и његови стари што су наше прадедове остављали; зато идем натраг преко Саве, а немам писара ни других учених људи, но ћу ићи од манастира до манастира и казивати сваком калуђеру и попу, нека у сваком манастиру запишу да више никад ко је Србин, не верује Немцу (Шваби)!“

То тако некако и јест, јер Срби у Србији никог више не мрзе као Швабе (Аустрију).

Турци испунише поштено своје обећање. Бећир-паша протјера из Србије јаничаре и они

побјегну у данашњу Бугарску одметнику турског цара Пазваноглу или Пазванџији, како су га Срби звали, вођи јаничарском. Турци никог нијесу прогнали што је пристао уз аустријску војску.

Послије Вефир-паше пошље цар турски у Србију Мустај-пашу, који је Србима био још бољи, те га Срби прозваше „српска мајка“.

Пазванџија је ударао на Мустај-пашу с јаничарима, али је Мустај-паша позивао и Србе на оружје, те је Пазванџија био одбијен. Овако су се Срби учили ратном занату, што им је касније много вриједило.

Но кад се султан (цар турски) помирио са Пазваноглуом, допусти јаничарима да се врате у Србију. То је било 1801. године. Прва су јаничари били мирни, али за кратко вријеме употребе једну згодну прилику, удаве Мустај-пашу, ког су страшно мрзели, што је бранио Србе и завладају Србијом (биоградским пашалуком). Четворица најугледнијих вођа јаничарских који себе назову дахијама: Аганлија, Кучук-Алија, Мула Јусуф и Фочић

Мехмед-ага раздијеле Србију на четири дијела и стану страшно угњетавати Србе, па чак и Турке, који нијесу с њима држали. По градовима су кабадахије жариле и палиле, а по селима баше и субаше.

Народ се на зло притужио султани, а султан запријети дахијама, да ће послати на њих војску, али од другог народа, који их неће жалити, а не од турског.

Дахије се досјете, да су Срби тај народ, препану се и одлуче, да Србе обезглаве, да им

побију све угледније људе, како их не би имао ко водити.

Зими, у почетку 1804. године, заредају дахије по Србији, убијати све прве људе, попове, кнезове, калуђере. Све по реду изгибоше кнезови Алекса Ненадовић, Илија Бирчанин, Петар из Ресаве, Рајица из Забрђа, Станоје из Бегалице, Марко Чарапић, Станоје из Зеока, Теофан из Орашја, онда Јанко Гагић, игуман Хаџи Ђера, архимандрит Хаџи Рувим и многи други, ко би их избројао?

Са овим нечовјештвом превршила се мјера трпљења. Све је задрхтало, нико није био сигуран за главу. Горе се уједаред у невријеме напунише хајдуцима, народ стаде бјегати у горе.

Све што је умјело својом главом мислити предаде се бризи, како да се стане на пут злу, како да се народ ријеши страха.

Најугледнији човјек, кога су се Турци јако бојали, био је Ђорђе Петровић из Тополе. Он је негда био хајдук, ратовао је у аустријској војсци, последије је трговао свињама. Био је паметан, храбар и богат човјек.

Баш кад су

Турци дошли да га убију, опази он то и побјегне у гору. Тамо се нађоше и остали људи, који су умакли смрти и многи други, који се прихватише горе, да се свете зулумџарима.

Ђорђе Петровић, Јанко Катић, Васо Чарапић, брат погинулог Марка, славни хајдук Станоје Главаш и многи други сложе се у том да нема друге помоћи, него дићи устанак на дахије.

Најприје плануше јаничарске куће у селу Сибници. Чим се то рашчу, плану устанак као сух барут на све стране.

Гуслар, слика Р. Вукановића.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Устанак је најприје плануо у средњој Србији, у Шумадији, а иза прве пушке у томе крају плану буна у западној Србији, гдје на чело народа стадоше поп Лука Лазаревић, Јаков Ненадовић брат погинулог Алексе, син Алексин прото Матија, славни хајдук Турчија; у источној Србији стадоше на чело народу Петар Добрњац и Миленко Стојковић.

Тако се ето упали читава Србија у трену. Јаничари бише протјерани у часу из свију села и варошица, па побјегоше, који осташе живи у градове.

Досад је сваки крај радио на своју руку. Ваљало је све крајеве сложити и управу устанка положити у једну руку. О томе ћемо говорити у другом броју.

Хасанагиница.

Шта се б'јели у гори зеленој?
 Ал' је снијег, ал' су лабудови?
 Да је снијег, већ би окопнио,
 Лабудови већ би полетјели;
 Нит' је снијег, нит' су лабудови,
 Него шатор аге Хасан-аге,
 Он болује од љутијех рана,
 Облази га мати и сестрица.
 А љубовца од стида не могла.
 Кад ли му је ранам' боље било,
 Он поручи вјерној љуби својој:
 „Не чекај ме у двору б'јелому,
 „Ни у двору, ни у роду мому.“
 Кад кадуна р'јечи разумјела,
 Још је јадна у тој мисли стала
 Јека стаде коња око двора;
 Тад побјеже Хасанагиница,
 Да врат ломи куле низ пенџере;
 За њом трче дв'је ћере дјевојке:
 „Врати нам се, мила мајко наша!
 „Није ово бабо Хасан-ага,
 „Већ даица Пинтеровић беже.“
 И врати се Хасанагиница,
 Тер се вјеша брату око врата:
 „Да мој брате, велике срамоте!
 „Гдје ме шаље од петеро дјецe!“
 Беже мучи, ништа не говори,
 Већ се маша у џепе свионе,
 И вади јој књигу опрошћења,
 Да узимље потпуно вјенчање,
 Да гре с њиме мајци у натраге.
 Кад кадуна књигу проучила,
 Два је сина у чело љубила,
 А дв'је ћере у румена лица,
 А с малахним у бешици синком
 Од'јелит' се никако не могла,
 Већ је братац за руке узео
 И једва је с' синком раставио,

Тер је меће к себи на коњица,
 С њоме греде двору бијелому.
 У роду је мало вр'јеме стала,
 Мало вр'јеме, ни недјељу дана,
 Добра када и од рода добра,
 Добру каду просе са свих страна,
 А највише Имоски кадија.
 Кадуна се брату свому моли:
 „Ај тако те не желила, брацо!
 „Немој мене дават' ни за кога,
 „Да не пуца јадно срце моје
 „Гледајући сиротице своје.“
 Али беже ништа не хајаше,
 Већ њу даје Имоском кадији.
 Још кадуна брату се мољаше.
 Да напише листак б'јеле књиге,
 Да је шаље Имоском кадији:
 „Дјевојка те л'јепо поздрављаше
 „А у књизи л'јепо те мољаше:
 „Кад покупиш господу сватове,
 „И кад поћеш њеном б'јелу двору,
 „Дуг покривач носи на дјевојку,
 „Када буде аги мимо двора,
 „Да не види сиротице своје.“
 Кад кадији б'јела књига дође,
 Господу је свате покупио,
 Свате купи, греде по дјевојку.
 Добро свати дошли до дјевојке,
 И здраво се повратили с њоме;
 А кад били аги мимо двора,
 Дв'је је ћерце с пенџера гледаху,
 А два сина пред њу исхођаху,
 Тере својој мајци говораху;
 „Сврати нам се мила мајко наша!
 „Да ми тебе ужинати дамо.“
 Кад то чула Хасанагиница,
 Старјешини свата говорила:
 „Богом брате, свата старјешина!
 „Устави ми коње уза двора,
 „Да дарујем сиротице моје.“
 Уставише коње уза двора.
 Своју дјецу л'јепо даровала:
 Сваком сину ноже позлаћене,
 Свакој ћери чоху до пољане;
 А маломе у бешици синку,
 Њему шаље у бошчи хаљине.
 А то гледа јунак Хасан-ага,
 Пак дозивље до два сина своја:
 „Ход'те амо, сиротице моје!
 „Кад се не ће смиловати на вас
 „Мајка ваша срца каменогa.“
 Кад то чула Хасанагиница,
 Б'јелим лицем у земљу уд'рила
 Упут се је с душом раставила,
 Од жалости гледајућ' сироте.

Србин ратар за „Српско Коло“.

Ми смо већ неколико пута донијели у „Српском Колу“ о том, како се не само народна господа заузимају за „Српско Коло“, него и сами Срби ратари. И овај пут биљежимо један такав случај. Павле Обреновић, Србин ратар из Ирига у Сријему, послао нам је К 3·20 за 3 скупљена претплатника. Лијепо је то, кад се народна господа заузимају за народни лист „Српско Коло“, али је још љепше, кад се и сами Срби ратари заузимају за свој лист. „Српско Коло“ захваљује лијепо Павлу Обреновићу на његову заузимању, па моли и остале Србе ратаре и читаоце „Српског Кола“, да и они овако раде међу својим сељанима.

За „Српско Коло“.

Када би се наши дужници, којих већ толико пута узалуд опомињемо, да плате свој дуг, сјећали „Српског Кола“ као нека народна господа, која живо настоје да му прибаве што више претплатника и да га што више рашире, „Српско Коло“ би свакијем даном ишло унапријед и не би ни најмање стријепило за свој опстанак. Овдје ћемо редом изнијети њихова имена за ово 15. дана, који су помогли „Српском Колу“. Тако је г. Гавро Јакшић из Плашког послао К 7.20 као годишњу претплату за 3 претплатника, г. Стево Миласевић посједник из Велике Барне К 6 у име претплате за 5 скупљених претплатника, г. Светислав Поповић из Старог Бечеја К 1·80 у име четвртогодишње претплате за 3 скупљена претплатника. Г. Варда из Карловаца послао је даље К 7·80 као четвртогодишњу претплату за 13 претплатника. Управа нашег листа добила је даље из Чаглића К 25·60, које су скупљене приликом двије породичне славе и то код једне таке славе К 15, а код друге славе 10·60. Пречасни госп. Панта Бикички, парох у Вел. Бастајима послао је К 24 као годишњу претплату за 10 примјерака „Српског Кола“, па пише: „За горњи износ, који сам као кум у сватовима г. Владимира Миоковића трговца из Медара и госпођице Вјере Максићеве из Ђулавеси као глобу за разне прекршаје од сватова убрао, молим шаљите „Српско Коло“ у пароху катиначку сиромашним Србима ратарима.“ Г. Лазо Мајсторовић кбр. 19. из Гробњака код Слуња послао је К 4·80 за 2 претплатника. Преч. госп. Сава Петковић парох у Добановцима К 6 у име претплате за 2 претплатника. Господин Ђоко Павлица из Сиска, познати пријатељ „Српског Кола“, скупио је опет 3 нова претплатника, а још за 3 ће се слати поред тога на његову адресу 3 примјерка. Господин Пајо Шобат трговачки помоћник на Удбини у Лици послао је К 10 у име претплате и то 1 примјерак за свога брата Петра Шобата у Чикагу у Америци, а остале сиромашним Србима ратарима, које одреди наше уредништво. На крштењу Невенке, кћерке госп. Васе Лукача, трговца у Вргину Мосту, скупљено је К 16·80 за

7 примјерака нашег листа, који ће се слати сиромашним Србима ратарима у Вргину Мосту и околини. Пречасни госп. Урош Ђурић прото и парох у Винковцима послао је К 20 с ријечима: „Изволите овим, уз српско поздравље, примити од мене, у име успомене на моју ових дана умрлу супругу Софију, овај скромни прилог, који изволите употребити као претплату за сиромашне наше ратаре“. Госп. Милан Арновљевић љекарник (апотекар) из Новог Сада послао је у два маха претплату за „Српско Коло“ и то најприје К 2·20 за 2 примјерка за Нови Сад, а други пут К 2·40 за једног ратара из Лединаца. Госп. Милекић из Ветова послао је К 4·80 за 2 претплатника, г. Стојан Миросављевић из Трњана К 1·80 на четврт године за 3 скупљена претплатника. На крсној слави (свечарству, крсном имену) о св. Димитрију код г. Мите Бађина у Загребу скупљено је К 8 као претплата за сиромашне Србе ратаре и на пошљетку госп. Светозар Д. Косановић из Грачаца К 3·60 као погодишњу претплату за 3 претплатника. Свима овима лијепа хвала на њихову труду и љубави према „Српском Колу“. Све оне, који ово буду читали, моли „Српско Коло“, да и они у свакој прилици овако раде, како би наше „Српско Коло“ зашло и читало се тако у свакој српској кући.

Шта се збива у нас и у свијету.

Народна скупштина у Глини. На овој скупштини народној најбоље се показало, како наш народ има смисла, воље и љубави у борби за своја права, као и то, како су досад одржане народне скупштине и поузданички састанци много томе помогли. Због тога треба Срби ратари са својом народном господом и народним људима, да свагдје одржавају оваке скупштине и поузданичке састанке, и да што у већем броју долазе на њих и ту да чују, како и шта им ваља радити, да дођу до својих права. Глинска скупштина била је заједничка скупштина Срба и Хрвата у глинском изборном котару, коју су у суботу 29. октобра (11. новембра) сазвала народна господа српска и хрватска: Јово Вучковић, Никола Ребрача, др. Стјепко Шпанић и Стево Деспот.

Скупштина је имала да расправља о ријечној и задарској одлуци (резолуцији) и о опћем праву гласа и уставним слободама. На скупштину је дошло до 1000 људи, а било би их још толико, да су сва села сазнала за времена, када ће бити скупштина. Из Загреба дошли су на скупштину: Др. Франко Поточњак, др. Иван Лорковић и Светозар Прибићевић. За првог предсједника скупштине изабран је преч. г. Милан Гламочлија, парох из Малог Граца, а за другог предсједника др. Стјепко Шпанић адвокат из Глине. О ријечној и задарској одлуци (резолуцији) говорио је г. Светозар Прибићевић, о опћем праву гласа и уставним слободама говорио је др. Иван Лорковић. Затим је говорио др. Франко Поточњак о важности стања у монархији и о том како да се ми Срби и Хрвати при том држимо. Сви говори саслушани су с највећом

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

важњом и примљени најодушевљеније, а то је и морало тако бити, јер су говорници говорили од срца срцу. Говорници су погодили жеље и потребе народне, а народ их је потпуно разумио.

Скупштина глинска важна је и због тога, што је она прва скупштина Срба и Хрвата, гдје заједнички дигосе свој глас у корист наше домовине и у корист српског и хрватског народа. На скупштини је прихваћена одлука (резолуција) за опће, једнако и тајно право гласа и за закључке донесене на Ријеци и у Задру. За читаве скупштине владао је узоран ред и мир, што је доказ о зрелости наших ратара, као и том, да оваке скупштине увијек пролазе мирније и љепше, када се народу не чине сметње и препреке. Скупштина се развила у најљепшем расположењу и одушевљењу.

Избор народног заступника у Копривници. На дан 9. овог мјесеца био је у Копривници накнадни избор народног заступника. Удружена хрватска и српска опозиција поставила је својим кандидатом д-ра Франка Поточњака, а влада загребачког начелника д-ра Милана Амруша. Чиновници су радили свом силом да буде изабран Амруш, али је већина изборника била за Поточњака. Док је трајао избор, био је читав простор пред биралиштем затворен од уланера и жандара, који су на биралиште пуштали само оне изборнике, који су имали исказнице, а те је исказнице власт давала. Са трга, гдје су изборници стајали, пустили су у собу, гдје се гласало, најпрво оне, који су били за Амруша, а од Поточњакових само неколико. И тако је Амруш имао последије првог прозивања изборника 110 гласова, а Поточњак 21 глас. На тргу је стајало још око 200 изборника, који су хтјели гласати за Поточњака. Они су тражили да се и они пусте на гласање. Неколико их се протурало унутра, па тако уђе најприје њих око 80, а онда опет око 50. Сви су ови гласали за Поточњака, тако да је он у 11¹/₂ сати имао 147 гласова а Амруш 142. Избор је имао још трајати пола сата, кад наједном предсједник комисије котарски пристав Павлинић оде у другу собу. Послије неколико часака врати се натраг и прогласи да се избор обуставља.

Ради овога избора било је говора у сабору. Нар. заст. Стјепан Загорац оштро је напао чиновнике, који су овакав избор провели, и предложио да се ради безакоња, која су почињена, даде задовољштина. Послије њега говорио је подбан Чаврак и казао да је све било у реду. За вријеме његова говора дигли су се неки народни заступници од опозиције и викали на њега, да како може таково што говорити и одобравати. Заступник Винковић је казао да они, који тако раде, нису „краљевски чиновници већ краљевски разбојници“. Предлог заст. Загорца, разумије се, да владина странка није прихватила.

Још неколико ријечи о држању Срба сељака код овог избора. У изборном котару копривничком има независних Срба бирача у општини Соколовцу око 30. Један дио тих Срба изборника са својим парохом г. Михаилом Чопордом дошао је у Копривницу и хтио

гласати за Поточњака, али су остали доље на тргу међу онима, који нису могли доћи у собу, гдје се гласало. Други опет Срби изборници, кад су видјели шта се све збива, казали су и обећали били да ће гласати за Амруша. Частили се с њиме, дошли с њиме у Копривницу, а кад су ступили пред изборну комисију учинише онако, како им је срце говорило, душа заповиједала и гласаше за Поточњака.

Немири у Загребу. Од кад је руски цар дао свом народу устав и увео опће право гласа, опажа се у пошљедње вријеме међу свима народима покрет, који то исто тражи. Тако је и у Загребу била 10. овог мјесеца скупштина на којој се говорило за опће право гласа. На скупштини је било 5—6 хиљада људи највише радника, који су последије скупштине ишли по граду и гласно тражили своје право. На неколико мјеста дошло је до сукоба са стражарима, па је било и крвавих глава. Задњих су се дана ти немири поновили и били су разбијени прозори на кући начелника Амруша, вође владине странке Томашића и на уредништву новина владине странке. Полицију помажу жандари и војска. Много је људи затворено.

Сабор. На дан 10. ов. мјесеца састао се хрватско-славонски сабор. Сабор ће расправљати о прорачуну за годину 1906., и о закону којим се уређују некоја питања између различних вјера. О том ћемо свему још говорити.

Покољ Чивута у Русији. У Русији има више Чивута него у цијелом осталом свијету; има их до шест милијуна.

Сад кад се ово народ руски бунео против своје владе и Чивути су се бунили и то највећма, јер је досадања влада јако прогонила Чивуте, да се умили народу, који Чивуте мрзи. Руси не трпе Чивута, они се чуде, откуд се Чивути боре за народну слободу, кад гуле народ горе од владиних чиновника. Кад је цар дао народу, што је тражио, почео се народ смиривати. Али Чивути хоће још нереда, они би ради да се Русија разједе и распане у непрестаној буни.

Зато се почео народ сад против њих бунити и страшно их прогонити. То је управ грозота слушати, што ради из Чивута руски народ. Кољу жене, дјецу, одрасле, куће им руше и пале, њих бацају у ватру, иметке им разграбљују, тргају их живе на комаде

У 40 градова тако прогоне Чивуте. У једном граду је народ отео топове од војника, који су бранили Чивуте, па их наперили на чивутске куће и све их порушио. У другим опет мјестима нијесу војници хтјели бранити Чивута. Гдје Чивута има много, сами се бране и ту се бију читаве битке, у којима падне по неколико хиљада мртвих и рањених, као на примјер у великом граду Одеси.

Црна Гора добива сабор. Кнез Никола издао је проглас на народ српски у Црној Гори, којим даје народу сабор и наређује слободне изборе, који ће се обавити до светог Николе.

До сад су у Црној Гори кнезови владали без са-

бора, онако као и руски цар у Русији. Али сад ево кнез пушта народ, да слободно без икаква насиља изабере људе, који ће кнезу помоћи владати.

Било на срећу српског народа у Црној Гори!

Железнички чиновници и радници у Аустрији буне се. Сјећате се, како су у Угарској и Хрватској лањске године биле престале ићи железнице. Ето тако ће се нешто догодити за који дан у Аустрији.

Радницима и чиновницима врло је тешка служба, а слабо су плаћени. Зато се почеше бунити и тражити бољу плаћу и — опће право гласа. Они нису престали служити, или служе тачно по закону, ни труна више, него што закон тражи, а до сад су радили и више. Па и то је било доста, да на свима железницама настане читава збрка. Возови не могу на ред одлазити ни стизати, све се смело и смијешало, те ће се, ако то потраје још који дан, морати обуставити промет железницом. У градове не може да долази храна, фабрикантима нестало угља, трговци не могу примити робе и тако даље, страшне неприлике. Ето на све стране устају они, који немају потпуних права и траже их на сваку руку.

Нове књиге.

Изишле су из штампе: *Казбулбуцијаде*, скупљене шаљиве песме и приче Д-ра Казбулбуца. Свеска II. Цена свакој свесци 24 потуре или 30 пара динарских. Претплатити се може на 10 свезака. Издање штампарије и књижарнице Милана Петка — Павловића. Вршац.

Дужницима „Српског Кола“.

Већ смо неколико пута опомињали у листу своје читаоце, који нам нијесу платили досад претплате. Осим тога смо прије 3 мјесеца опоменули свакога дужника и писмено. У том писму је било назначено, колико је ко био дужан до 1. јула ове године т. ј. до краја друге четврти. За та писма платили смо велику поштарину. Збиља скоро да се не исплати слати опомене у писмима због 60 потура или К 1.20. Због тога позивамо овијем **пошљедњи пут** све дужнике да пошаљу свој дуг, јер је већ крајње вријеме. Да се ту ради о великим новцима, човјек не би ништа ни рекао. Ко хоће да и „Српско Коло“, које стаје годишње само К 2.40, да чита бадава и не ће да плати, кад је лист наручио и лист му се шаље, не знамо, како да назовемо таквога човјека.

Ко нам и послје овога не плати дужне претплате, тога ћемо штампати у будућем броју „Српског Кола“ име и презиме, па нека се широм Српства читају имена немарних дужника наших, а осим тога им нећемо више слати листа.

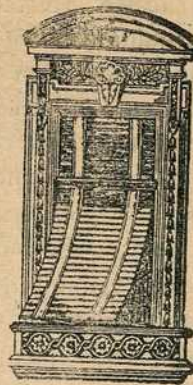
Надамо се, да тога не ће поднијети образ наших читалаца, те ће се пожурити, да поштено плате свој дуг, да се не излажу срамоти. Кад би наши и читаоци и дужници знали, колико ми имамо трошка и других различитих сметња, не би допуштали, да их толико опомињемо за тај мали новац. Напошљетку част и поштење сваког човјека налаже му, да поштено плати за оно, што је наручио и примао. Држимо, да имамо посла са људима, који ће знати, што им сад ваља чинити.

**Уредништво и управа
„Српског Кола“.**

Наши одговори.

Ђ. Р. у С. Пошто сте се са својим стричевима подијелили и диоба у фунтовници проведена, не можете им спријечити да земљу продаду коме год хоће.

Закон вам даје право, да све гране, које долазе на ваше земљиште, било да стоје над њим у зраку, било да падају по земљи, можете уништити, сасјећи, или их оставити, па од њих корист брати. На примјер, ако шљива у сусједовој земљи пушта гране преко међе, имате право ону грану одсјећи или је уживати. Пазите на то, да вам припада ово право само на онај дио гране, који је преко међе над вашом земљом, али даље ни прста.

**Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напана**

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2